

דבר תורה לפרשת וארא

מבוסס על "אחים – גם יחד" של הרב חנן פורת זצ"ל

על הפסוק **"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"** שבתהלים (קל"ג, א), המדרש מסביר: "אחים גם יחד" - זה משה ואהרן!

לכל אורך ספר בראשית אנחנו עדים לסכסוכים בין אחים, רק בסופו של הספר אפרים ומנשה (בני יוסף) מראים שאפשר לשני אחים לחיות בלי סכסוך. אבל, יותר מכל אחים אחרים, משה ואהרן מראים מה זאת אחווה אמיתית.

כשבפתח פרשתנו הקב"ה אומר למשה לדבר אל פרעה, משה מגיב: **"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים"** (שמות ו, יב). על הפסוק הזה דורש ר' ישמעאל בשמות רבה: "זה אחד מעשרה קלין וחמורין שבתורה". משמע, משה סובר שמכיוון שבני ישראל לא שמעו אליו, אז קל וחומר שפרעה לא ישמע לו. אבל, הקל וחומר הזה, לא ברור: התורה מסבירה למה העם לא שמע לקול משה: **"מקוצר רוח ומעבודה קשה"** (שם, ט), פרעה לא נמצא בשעבוד, כך שהקל וחומר לא עומד. כדי להבין את הקו"ח הזה, יש להתמקד על הפגם של משה: **"ואני ערל שפתיים"**. יש המסבירים (ר' אברהם אבן עזרא) שמדובר על פגם גנטי, ואחרים המסבירים שמשה אינו בקי בשפת מצריים (רשב"ם). אומנם יש עוד דעה: לפי המהר"ל (חידושי אגדות הש"ס נדרים) משה לא היה מסוגל לגשר בין השגותיו העליונות לבין יכולתו להוריד אותן ולתרגמן לשפת אמת. במילים פשוטות הוא לא היה מסוגל להעביר את המסר שלו בשפת העם. דעת המהר"ל, גם מסבירה יפה את הקו"ח של ר' ישמעאל: אם עם ישראל בהיותו בשעבוד שהוא מזרע אבות היה אמור להבין מסר יותר עליון ורוחני ולא הבין את משה, קו"ח שגם פרעה, שבכלל לא קשור לעם ישראל, לא יבין.

לאור ההסבר הזה, מובן היטב תפקידו של אהרן: **"ויאמר ה' אל משה: ראה נתתיך אלוקים לפרעה ואהרן יהיה נביאך. אתה תדבר את כל אשר אצווך ואהרן אחיך ידבר אל פרעה"** (שם, ז, א-ב). אונקלוס מתרגם "יהיה נביאך" ב"יהי מתורגמן". בעצם, אהרן מתרגם את דברי משה לשפה בגובה העיניים המובנת ע"י פרעה. וזה הכישרון של אהרן: יש לו את היכולת להסביר רעיונות עליונים לדיבור פשוט המובן ע"י כל אחד לפי מעלתו. לאהרן היתה קירבה לא רק לכל כלל ישראל אלא גם לכל פרט ופרט שבו ויכולת לדבר איתו עם המילים המתאימות לו ביותר.

ואכן בסיום פרשת הייחוסים אנחנו קוראים: **"הוא אהרן ומשה אשר אצר ה' להם...הוא משה ואהרן"** (שם, ו, כו-כז). התורה משתמשת ב"הוא" - לשון יחיד - לתאר את שניהם. פעם כתוב אהרן ומשה ופעם כתוב משה ואהרן, להראות לנו, כפי שמסביר רש"י, שהם שקולים כאחד. וזאת אחווה אמיתית: שניהם יודעים עד כמה שניהם נזקקים ומשלימים אחד לשני כדי לקיים את שליחותם.

שמחה לאחווה אמיתית בכל עם ישראל בקרוב ובמהרה,
שבת שלום!